

การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร

โทร. ๐๔๒ ๖๑๑ ๓๓๐ มท. ๔๙๑๒๑

E-mail : mukdahan_poc@hotmail.com

การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต
สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. หลักการและเหตุผล

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ในฐานะเป็นกลไกของฝ่ายบริหารมีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยกำหนดให้การประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการตรวจสอบ เพื่าระวังเพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประทุติมิชอบได้

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นการดำเนินการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตที่จะนำไปสู่การจัดทำมาตรการภายในต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อป้องกันการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และเชื่อมโยงกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment - ITA) ตัวชี้วัดที่ ๑๐ เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต

การมีผลประโยชน์ทับซ้อนถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดต่อกฎหมายหรือจริยธรรมด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความเป็นธรรม ส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest : COI) เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริต ประทุติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้น และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาล และอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย

สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร ได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) เป็นกรอบการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

ประเภทของความเสี่ยงแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๒.๑ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) หมายถึง ความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบายเป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

๒.๒ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk : O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบภายในขององค์กร/กระบวนการเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

๒.๓ ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ และการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการ งบประมาณ

/ไม่เพียงพอ...

ไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผนการควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงิน ดังกล่าว

๒.๔ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk : C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง อาจเกิดจากปัจจัยหลัก ๒ ปัจจัย คือ

๓.๑ ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงของระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานบ่อยครั้ง การควบคุมกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

๓.๒ ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือสภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สภาวะการณ์หรือข้อเท็จจริงที่บุคคล ไม่ว่าจะป็น พนักงานการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท หรือผู้บริหาร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นอาจเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่หลากหลายไม่จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สินก็ได้ เช่น การแต่งตั้งพรรคพวกเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และบริษัทจำกัด หรือการที่บุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจให้ญาติพี่น้องหรือบริษัทที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับสัมปทานหรือผลประโยชน์จากทางราชการ โดยมีขอบ ส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เนื่องจากยึดผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ผลเสียจึงเกิดกับประเทศชาติ การกระทำแบบนี้เป็นการกระทำที่ผิดจริยธรรมและทางจรรยาบรรณ

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัย และควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดจากผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการทุจริต กล่าวคือ ย่อมมีสถานการณ์ของการขัดแย้งกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมมากเท่าใด ก็ยิ่งมีโอกาสก่อให้เกิด หรือนำไปสู่การทุจริตมากขึ้นเท่านั้น

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสร้างสืบทอดวัฒนธรรมสุจริต และแสดงเจตจำนงสุจริตในการบริหารราชการให้เกิดความคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

๒.๒ เพื่อแสดงความมุ่งมั่นในการบริหารราชการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

๒.๓ เพื่อตรวจสอบการบริหารงานและการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวในตำแหน่งหน้าที่อันมิควรได้โดยชอบตามกฎหมาย โดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย โปร่งใส และตรวจสอบได้

๒.๔ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อการบริหารราชการแผ่นดินให้แก่ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้มาติดต่อ และประชาชน

๓. การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร ได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) เป็นกรอบการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นการวิเคราะห์ระดับโอกาสที่จะเกิดผลกระทบของความเสียหายต่าง ๆ เพื่อประเมินโอกาสและผลกระทบความเสี่ยง และดำเนินการวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยง โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และระดับความเสี่ยง ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพ เนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาที่ไม่สามารถระบุเป็นตัวเลข หรือจำนวนเงินที่ชัดเจนได้

๑. เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบายเหตุการณ์ความเสี่ยง
๕	สูงมาก	การใช้ทรัพย์สิน/เวลา ของทางราชการ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน การนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ส่วนตัว การใช้รถราชการเพื่องานส่วนตัว การนำเวลาราชการไปใช้ส่วนตัว (มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นประจำ)
๔	สูง	การเรียกรับทรัพย์สิน สินบน ของขวัญหรือผลประโยชน์อื่นใด/การรับผลประโยชน์จากการจ้างที่ปรึกษาโครงการ/การอนุมัติ อนุญาต (มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นบ่อยครั้ง)
๓	ปานกลาง	การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เช่น ได้รับเงิน/สิ่งของตอบแทนจากการซื้อ-จ้าง จากผู้ขาย-ผู้รับจ้าง รายนั้น ๆ (มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นบางครั้ง)
๒	น้อย	การใช้อำนาจเจ้าหน้าที่ไม่ยุติธรรม หรือล่าช้า อาทิ การใช้ตำแหน่งหน้าที่งานที่ทำ ไปแสวงหาผลประโยชน์ การอนุมัติ อนุญาต การรับสิ่งของตอบแทน (มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยครั้ง)
๑	น้อยมาก	การเบิกค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย ผิดพลาด หรือผิดหมวด (มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นยาก)

๒. เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งผลกระทบด้านการดำเนินงาน

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	ถูกลงโทษทางวินัยร้ายแรง
๔	สูง	ถูกลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง
๓	ปานกลาง	สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ไม่เหมาะสม
๒	น้อย	สร้างความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง
๑	น้อยมาก	สร้างความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานนาน ๆ ครั้ง

๓. **ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)** แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับความเสี่ยง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่าง ๆ (Likelihood x Impact)

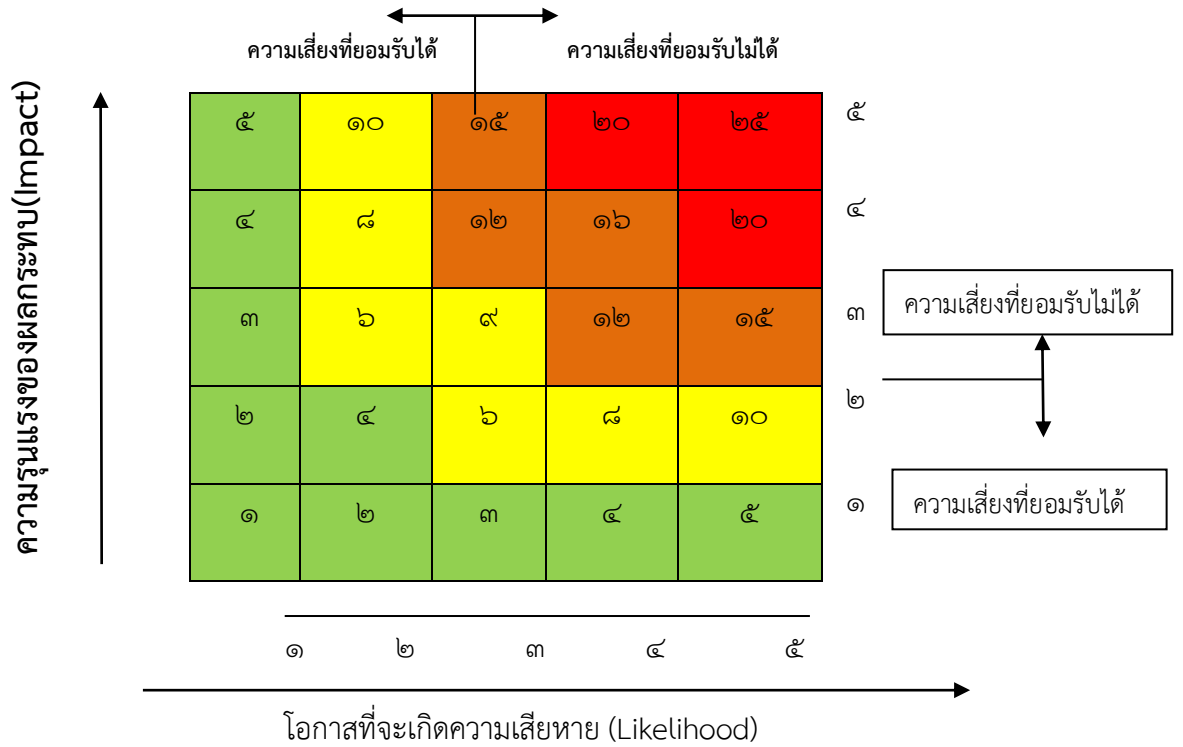
ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๗ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๑๑ - ๑๖ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๖ - ๑๐ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๕ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยแบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	มาตรการกำหนด	สีสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๗ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลด และประเมิณซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง	 สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๑๑ - ๑๖ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	 สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๖ - ๑๐ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มี มาตรการ ควบคุมความเสี่ยง	 สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๕ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	 สีเขียว

การจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map) ผลประโยชน์ทับซ้อน

๔. นำผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่ได้มาจัดทำตารางสรุปการประเมินความเสี่ยง และจัดกลุ่มของความเสี่ยงเข้ากับรูปแบบของความเสี่ยงทั้ง ๙ รูปแบบ

ตารางสรุปผลการประเมินความเสี่ยง

ลำดับ	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาสและผลกระทบ		ระดับความเสี่ยง
		โอกาส	ความรุนแรง	
๑	การใช้ทรัพย์สิน/เวลา ของทางราชการ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน การนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ส่วนตัว การใช้รถราชการเพื่องานส่วนตัว การนำเวลาราชการไปใช้ในงานส่วนตัว	๕	๔	๒๐
๒	การเรียกรับทรัพย์สิน สินบน ของขวัญหรือผลประโยชน์อื่นใด/การรับผลประโยชน์จากการจ้างที่ปรึกษา โครงการ/การอนุมัติ อนุญาต	๔	๔	๑๖
๓	การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เช่น ได้รับเงิน/สิ่งของตอบแทนจากการซื้อ-จ้าง จากผู้ขาย-ผู้รับจ้าง รายนั้น ๆ	๓	๔	๑๒
๔	การใช้อำนาจเจ้าหน้าที่ไม่ยุติธรรม หรือล่าช้า อาทิ การใช้ตำแหน่งหน้าที่งานที่ทำ ไปแสวงหาผลประโยชน์ การอนุมัติ อนุญาต การรับสิ่งของตอบแทน	๑	๕	๕
๕	การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง	๑	๒	๒